

Egészségfejlesztés továbbra is felsőfokon

Tarkó Klára

Bevezetés

2003-ban jelent meg Benkő Zsuzsanna és Erdei Katalin kiadványa „Egészségfejlesztés felsőfokon” címmel, mely átfogó képet ad a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán létrejött Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék szakmai munkájáról, annak előzményeiről. A kiadvány közel 15 év történéseit foglalja össze 2003-ig bezárólag. Azóta tíz év telt el, a tanszék 2007. október 1.-ével intézetté vált, hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere kibővült, kutatási és publikációs tevékenysége a többszörösére nőtt, oktatóinak száma, képzettsége, minősítettsége egyre erősebbé vált. E nagyfokú fejlődés megálmodója és mozgatórugója Benkő Zsuzsanna, az intézet vezetője, a jelen tanulmány az Ő állhatatos munkájának és egyben hatvanadik születésnapjának tiszteletére foglalja össze a tanszék, majd intézet elmúlt tíz évét.

1. Oktatás, képzés

1.1. Magyar nyelvű képzések

A munka változó világa nagyfokú rugalmasságot, a folyamatos váltásra, tanulásra való képességet igényel a munkavállalóktól és munkáltatóktól egyaránt. Előtérbe kerül az élethosszig tartó tanulás.

Kulcsfontosságú az egyes közoktatási és felsőoktatási rendszerek átláthatósága és átjárhatósága.

A fenti változások szolgálatában az Európai Felsőoktatási térség egyetemein és főiskoláin, az angolszász felsőoktatási rendszer példájára alapozva új folyamat indult útnak. Az 1993. LXXX. Kormányrendelet bevezette Magyarországon is a háromciklusú, lineáris felsőoktatást: 1. ciklus: Alapképzés – Bachelor képzés (BSc); 2. ciklus: Mesterszint – Master szint (MSc), 3. ciklus: Doktori fokozat (PhD). A kormányrendelet 2004. szeptember 1.-én lépett életbe. Az új rendszer szerinti első képzések 2006. szeptember 1.-étől indultak újtukra, elindítva a hagyományos képzési struktúra felbomlását és a létező főiskolai és egyetemi szakok többségének fokozatos kivonulását.

Az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék a folyamat legelején megragadta az új irányzat adta lehetőségeket és 2004-ben már el is kezdődtek egy új bachelor képzés kialakításának munkálatai. Az új szak elképzelése a korábbi főiskolai szintű Egészségtan-tanár valamint a főiskolai szintű Rekreáció szak ötvözésén alapult. Mint minden kezdet, ez is nehéz volt: a két korábbi szak súlypontjainak, tantárgystruktúrájának, képzési és kimeneti követelményeinek harmonizációja, a megfelelő egyensúly kialakítása az egészségtudományi szakemberek, név szerint Benkő Zsuzsanna és a Sporttudományi szakemberek hosszú és nem minden konfliktustól mentes egyeztető tárgyalásainak eredménye. A végül sporttudományi képzési terület alá sorolt szak létesítésére irányuló kérelmet az alábbi 8 felsőoktatási intézmény közösen nyújtotta be 2005 tavaszán: Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, Pécsi Tudományegyetem TTK Testnevelési és Sporttudományi Intézet,

Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kar, Szegedi Tudományegyetem JGYTFK, Eszterházy Károly Főiskola Testnevelési és Sporttudományi Intézet, Berzsényi Dániel Főiskola Testnevelési és Művészeti Kar, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Testnevelési és Sport Központ, és Nyíregyházi Főiskola TTFK Testnevelési és Sporttudományi Intézet.

Első körben *Rekreáció-, életmód- és egészségfejlesztés* lett a szak neve, *rekreációs szervező és egészségfejlesztő projektmenedzment, kommunikáció* szakirányokkal. A Szegedi Tudományegyetem 2005. május 31. dátummal nyújtotta be szakindítási kérelmét az Oktatási Miniszterhez. A Magyar Akkreditációs Bizottság 2005/8/III/2/189. számú határozatában foglalt támogató véleményezés alapján Magyar Bálint Oktatási Miniszter 2005. november 21.-én kiadta a szakindítási engedélyt. Bár a 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről dokumentumban már *Rekreációs szervezés és egészségfejlesztés alapképzési szakként* szerepel, *rekreációs szervezés és egészségfejlesztés* szakirányokkal, a képzés 2006 szeptember 1.-el még a régi nevén indult el „A” szakként és minor szakként egyaránt, majd pár hét után a mai végleges elnevezéssel folytatódott. 2007-ben a tanszék az egészségfejlesztés szakirányon három specializáció indítására kapott engedélyt, melyek az *életmód-tanácsadó*, a *táplálkozási tanácsadó* és a *szervezetfejlesztő projektkoordinátor* nevet viselik, végül a szakirányi kínálat 2008-ban a *kisebbségi egészségkoordinátor* szakiránnyal bővült. A teljes szak, valamint a rekreációs szervezés szakirány kivételével minden szakirány gazdája az Alkalmazott Egészségtudományi és

Egészségfejlesztési Intézet. A Rekreációs szervezés szakirány felelőse az SZTE JGYPK Testnevelési és Sporttudományi Intézete.

Az alapszak útra bocsátását és megszilárdítását követően elkezdődhettek a második szint munkálatai. Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről kiadott 15/2006. (IV. 3.) OM rendeletben megjelent az ismét csak hosszas egészségfejlesztő és sporttudományi szakmai egyeztetések nyomán létrejött *Egészségfejlesztés-tanár szak* képzési és kimeneti követelményei, melynek alapján a tanszék kidolgozta, majd 2007 szeptemberében kérvényezte az Oktatási Minisztertől a tanári mesterszak indítását. A kérvényt a MAB 2007/10/XII/5/35. számú határozatának értelmében az Intézet átdolgozta és 2008 júniusában újra benyújtotta, majd az immár sikeresen megszerzett indítási engedély nyomán 2009. szeptember 1.-től a képzés elindult.

Az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék 1995-ös megalakulását megelőzően már 1993-ban megindult Benkő Zsuzsanna vezetésével az akkor még Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán a két éves *Egészségfejlesztő mentálhigiénikus posztgraduális képzés* (szakirányú továbbképzési szak), melynek kurrikulumát a leendő tanszék munkatársai alakították ki hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján. Ennek az elitképzésnek is nevezhető képzésnek a sikerességét jelzi az a tény, hogy országosan 11 további képzőhelyen is indultak kihelyezett tagozatai, egy országos egészségfejlesztő hálózatot kialakítva. 1999-től a 41/1999. (X.13.) OM rendelet értelmében a pedagógusoknak lehetősége nyílt arra, hogy részt vegyenek a tanszék által alapított és indított *egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakvizsgára felkészítő programban*. 2006-ban azonban a 10/2006. (IX. 25.) OKM rendelet értelmében hatályát veszítette az

egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 6/1998 (III. 25.) MKM rendelet, és ugyanebben az évben a pedagógus szakvizsga képesítési követelményeiről szóló fenti rendeletet is hatályon kívül helyezték (Oktatási Közlöny, 2006), így a képzések fenntartásához új szakalapítási és szakindítási engedélyeztetési folyamat volt szükséges. A szakirányú továbbképzési szak újbóli megalapításával *egészségfejlesztő mentálhigiéné szakirányú továbbképzési szak* néven az egri Eszterházy Károly Főiskola megelőzte az Intézetet (OH-FHF/277-3/2009.), így ebben az esetben az indítási engedély megszerzése maradt a cél, melyet az Intézet 2010. június 1.-én meg is kapott. Az *Egészségfejlesztő mentálhigiénikus pedagógus szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szak* megalapítása azonban továbbra is az Intézetre maradt (OH-FHF/1036-11/2010.), 2010. július 22.-i dátummal minden engedélyt megkapott. A két sikeresen működő szak felelőse Benkő Zsuzsanna.

Az Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet képzéseiben mindig is fontos szerep jutott a kisebbségek egészségeseit elősegítő ismeretek, módszerek és gyakorlatok beépítésének. Tulajdonképpen maguk a hallgatók is felismerték e kérdés fontosságát és egyre magasabb arányban igényelték annak megjelenését az Intézet képzéseiben. Így a néhány tantárgy keretében folyó kisebbségtudományi és kisebbségekre vonatkozó egészségfejlesztési képzés 2004-re egy 120 órás akkreditált pedagógus szakvizsga programmá nőtte ki magát, *kisebbség-koordinátor pedagógus szakvizsgára felkészítő program* néven (Benkő és Lippai, 2004; Lippai, Benkő, Erdei és Tarkó, 2007). A program kidolgozását egy PHARE pályázat (HU0008-02-01-0047) segítette.

További lépésként a fentiekben már megnevezett *kisebbségi egészségkoordinátor szakirány* került a rekreációs szervezés és egészségfejlesztés alapképzési szak részeként kidolgozásra. A szakvizsgaprogramok képesítési követelményeinek 2006-os hatályon kívül helyezése a kisebbség-koordinátor szakvizsga programot is érintette. Ez a változás azonban csak előnyére vált a programnak. Immár *Egészségfejlesztő kisebbségkoordinátor szakirányú továbbképzési szak* (OH-FHF/179-4/2011.) és *pedagógus szakvizsgára felkészítő program* (OH-FIF/28-2/2011.) elnevezéssel alapította meg és indította újra az Intézet a képzést (Benkő, 2012). A szakfelelősi teendőik ellátására Benkő Zsuzsanna a helyettesét, Tarkó Klárát bízta meg.

A szakalapító és/vagy indító munkának mindezekkel még nincsen vége. 2010 óta folyik a Testnevelési és Sporttudományi Intézettel (szakfelelős) együttműködésben a *Rekreáció mesterszak* indításának előkészítése. A rekreáció szak két szakiránnyal fog rendelkezni: Sportrekreáció, sportturizmus és *Egészségmegőrzés, rehabilitáció*, mely utóbbi szakiránynak Benkő Zsuzsanna a felelőse. A szakindítási dokumentumok 2012-ben benyújtásra kerültek, a szak előreláthatólag 2013 szeptemberétől indítható.

Az Intézet előtt álló legújabb kihívás az egységes osztatlan tanárképzés újraélesztése nyomán jelentkezett. Az egészségfejlesztés-tanár szak indítására 2016-ban lesz utoljára lehetőség. Aki a területen tanár kíván lenni, az a 283/2012. (X. 4.) számú, a tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről című kormányrendelet értelmében a 4+1 éves *gyógytestnevelő-egészségfejlesztő tanár* szak

elvégzésével teheti meg azt, mely szak csak a testnevelés tanár szakkal párosítható (Magyar Közlöny, 2012).

1.2. Idegen nyelvű képzések

„A nemzetközi párbeszédre képtelen közoktatási és felsőoktatási rendszerek elvesztik tanulási képességüket, „felejtő szervezetekké” válnak” (Setényi, 2001). A munkaerőpiaci mobilitás függ a diplomák és szakképzettségek átláthatóságától és kölcsönös elfogadásának mértékétől. Ezt az alapelvet az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék, majd 2007-től Intézet a kezdetektől vallotta és vallja ma is. Az Intézet jogelődje megalakulása óta folyamatosan építette ki kapcsolatait számos európai felsőoktatási intézménnyel. Jelenleg a Lifelong Learning/Erasmus Európai Unió program keretein belül megkötött bilaterális szerződéseinek száma 11 és az alábbi intézmények képezik kapcsolatrendszerét:

1. Manchester Metropolitan University, Crewe + Alsager Faculty (jelenleg: MMU Cheshire), Department of Humanities and Applied Social Sciences, Anglia – 1992.
2. Universität Lüneburg, (jelenleg: Leuphana University) Németország – 1992.
3. Universität Bielefeld, Németország – 1992.
4. Escola Superior de Educacao de Lisboa, Portugália – 1995.
5. CVU Syd (jelenleg: University College Sealand), Vordingborg (jelenleg: Soroe), Dánia – 2005.
6. FH-JOANNEUM University of Applied Sciences, Bad Gleichenberg, Ausztria – 2005.
7. Turun Yliopisto, Turku, Finnország - 2003.

8. Brunel University West London, Anglia – 2008.
9. Liverpool John Moores University, Anglia – 2008.
10. Hochschule Magdeburg-Stendal (FH), Németország - 2008
11. University of Silesia, Katowice, Lengyelország – 2012.

A fenti intézményekkel aktív az együttműködés, a hallgatók és az oktatók mobilitási hajlandósága kiemelkedő. Nyelvterülettől függően a kiutazó oktatók angol és német nyelven oktatnak, a külföldi részképzésben résztvevő magyar hallgatók angol és német nyelven tanulhatnak. A partnerintézményekből a Szegedi Tudományegyetemre látogató hallgatókat az Intézet az alábbi angol nyelvű kurzuskínálattal várja: Minority studies, multiculturalism; Health and Safety – Good Safety practice at schools; Health Promotion, life-style, deviance; Field practice theory, practice, analysis and evaluation; Social Psychology; Communication skills development; és Organisation development. Az Intézet kurzusain kívül a külföldi hallgatók a Szegedi Tudományegyetemen meghirdetett minden idegen nyelvű kurzusból válogathatnak. Az Intézet által meghirdetett kurzusokat nem csak az Intézettel Erasmus szerződést kötött intézményekből érkező hallgatók vehetik fel, hanem a Szegedi Tudományegyetem összes karára, intézetére és tanszékére érkező külföldi hallgatók. Ennek megfelelően az Intézet évente 15-20 külföldi diák oktatását látja el.

2. Tananyagfejlesztés

Az oktatási tevékenység elengedhetetlenül fontos kísérője a minél korszerűbb tananyagok kidolgozása. A tananyagfejlesztés a legfontosabb hazai és nemzetközi trendek beépülésével válhat a leghatékonyabbá, ezért

az Intézet mindig arra törekedett, hogy szakmai vezetése alatt a legjobb multidiszciplináris teamet egyesítse. Benkő Zsuzsanna szakmai koordinálásával az Intézet több hazai és nemzetközi tananyagfejlesztési munkát is sikerre vitt.

A Socrates / Comenius 2.1 tananyagfejlesztési pályázatok keretében 2001 és 2004 között az Escola Superior de Educacao de Lisboa (Portugália) és a Pädagogische Akademie des Bundes in Wien-nel (Ausztria) az *Integrált programok a tanítóképzés megújítása érdekében* elnevezésű programot valósította meg az Intézet (Tarkó és Benkő, 2005). Ebben a programban egészségnevelő és a multikulturális nevelést szolgáló tananyagok születtek, melyben kiemelt fontosságot kapott a készségek fejlesztése és a művészetek bevonása. A projektmunka eredményeként 5 publikált angol nyelvű szerkesztett kötet és 4 belső tanári segédletként szolgáló szerkesztett kötet született meg. A munkát 13 nemzetközi workshop és bilaterális mobilitás kísérte.

Az Intézet sikerének következő állomásaként 2002-ben újabb Comenius 2.1 tananyagfejlesztési pályázat nyertese és vezetője lett. 2002 és 2005 között *A tanárok attitűdjének megváltoztatása a normál és a távoktatáson keresztül a nyitottabb emberi kapcsolatok érdekében* elnevezésű pályázati program megvalósítására került sor a Manchester Metropolitan University (Anglia) és az Universität Lüneburg-gal (Németország) történt együttműködésben. A pályázat keretében elkészült egészségfejlesztési tananyag távoktatási formában is kidolgozásra került, továbbá a multikulturális nevelés és a fiatalok, hátrányos helyzetűek problémáinak kezelése terület jelent meg 1-1 további tananyagban. A projekt eredményeként 3 angol nyelvű szerkesztett kötet és egy internet

alapú távoktatási anyag született meg. A projektmunkát 7 nemzetközi workshop kísérte.

A tananyagfejlesztést helyi szinten is megvalósult. „A képzésből a munka világába való átmenet támogatása” elnevezésű Phare programon belül *“A kisebbségi koordinátorok pedagógus szakvizsga képzési programjának kidolgozására került sor (lásd korábban).* A projekt kapcsán egy elméleti és gyakorlati ismereteket valamint speciális módszereket tartalmazó modul-rendszerű komplex képzési programot dolgozott ki az Intézet a dél-alföldi régióra adaptálva.

A Nemzeti Népegészségügyi Program keretében 2005-ben, „Egészségfejlesztés oktatása a pedagógusképzés és a pedagógusok számára szervezett szakirányú továbbképzés keretében” címmel kiírt elnyert pályázat eredményeképpen az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék, a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának, illetve a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar más tanszékeinek szakembereivel egy *egészségfejlesztési kurzust* alakított ki és egy olyan oktatási segédanyagot állított össze, amely az egészségfejlesztés korszerű egészségfogalmának és módszereinek alapszintű bemutatására, közvetítésére alkalmas.

A tananyagfejlesztési munka nem csak pályázati keretekben valósul meg. Az Intézet oktatói folyamatosan vesznek részt szervezett képzésekben valamint belső tréningeken, nyomon követik a legfrissebb szakirodalmi közleményeket és kurzustematikáikat folyamatosan frissítik.

3. Kutatás

Az Intézet életében 2003-óta felpozícionálódott a kutatói élet. Már az Egészségfejlesztés felsőfokon című kiadvány (Benkő és Erdei, 2003) említést tett egy nagy nemzetközi vizsgálat kibontakozásáról, mely *'Hagyomány és modernitás a Visegrádi országok családjainak életmódjában'* címmel indult útjára. Az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék műhelymunkáinak eredményeként kialakult kutatási koncepció egyetemünk partnerintézményei számára is vonzerővel bír, így a Szlovákiai Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, a Csehországi Univerzita Hradec Králové és a Lengyelországi Univerzita Slaski szakembereivel 2004 áprilisában aláírt konzorciumi szerződés értelmében elkezdhette munkáját a nemzetközi kutatócsoport. Az aktív együttműködést fémjelzi a kutatás során létrejött 5 nemzetközi szakmai workshop és a folyamatos egyeztetés és koordináció. Az elméleti feltárással és kérdőíves módszerrel négy országban és közel 2000 család részvételével lefolytatott vizsgálat eredményei megjelentek egy angol nyelvű kötetben (Benkő, 2007), melynek kiadását a Nemzetközi Visegrádi Alap támogatta (Standard Grant No. 10049-2006-IVF). A kutatás L'art pour l'art is nagy örömet okozott az Intézet innentől kezdve csak négylevelű lóhereként emlegetett négyfős kutatócsoportjának, azonban tudományos és szakmai hozadéka is vitathatatlan. Számos nemzetközi és hazai konferencián számolt be az Intézet e kutatás eredményeiről, valamint megszületett egy a Rekreatívszervezés és egészségfejlesztés minor szakba beépített és a teljes Szegedi Tudományegyetem hallgatói populációjának is szabadon választható tárgyként meghirdetett két féléves kurzus *'Család és életmód a Visegrádi Négyek országaiban'* címmel. A kurzus kidolgozását

ugyancsak a Nemzetközi Visegrádi Alap támogatta (Visegrad University Studies Grant No. 61000015), így teremtve további lehetőségeket arra, hogy a nemzetközi kutatócsoport fennmaradjon egy közös oktatási tevékenység keretében. Majdnem tíz év telt el az adatfelvétel óta, így a szakemberek már tervezik annak megismétlését.

Az Intézet következő kutatása megtervezéséhez Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata felkérésére kezdett hozzá 2010 szeptemberében. A *'Lelki Egészség Felmérés'* címet viselő kutatásra az Egészséges Vásárhely Program keretein belül került sor. Közel kétezer hódmezővásárhelyi felnőtt lakos kérdőíves vizsgálatával kapott az Intézet képet a lakosok mentális állapotáról és a lelki egészségük alakulásában szerepet játszó erőforrásaikról.

A Lelki Egészség Felméréssel párhuzamosan egy másik nemzetközi kutatási irány körvonalai is kibontakoztak: *'A túlsúly és az elhízás társadalmi és pszichológiai meghatározottsága'*. Ez a kutatás a Magyarországon már népbetegségnek számító elhízás kérdéskörét kívánja összekapcsolni Aaron Antonovsky koherencia elméletével, feltárva az elhízott emberek rendelkezésére álló társadalmi és pszichológiai védőfaktorokat.

4. Publikációs tevékenység

A gazdag szaklétesítési, tananyagfejlesztési és kutatási tevékenységek természetes kísérője, hogy azokról az Intézet hazai és nemzetközi fórumokon, folyóiratokban, kötetekben számot adott. Ily módon az utóbbi 10 évben több száz publikációval gazdagodott az Intézeti dolgozók által létrehozott publikációs tárház. Mindezek felsorolása

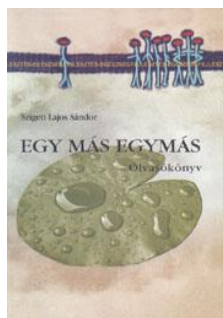
hosszadalmas lenne, de az olvasó mindről számot kaphat a Magyar Tudományos Művek Tára segítségével. A jelen alfejezet az Intézet által 2003 óta megjelentetett köteteket kívánja katalogizálni.

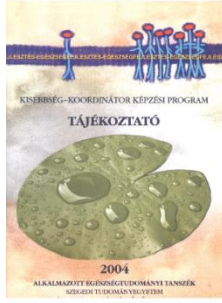
Benkő Zsuzsanna és Erdei Katalin (2003): *Egészségfejlesztés felsőfokon*. JGYF Kiadó, Szeged.

Grossmann, R. és Scala, K. (2004): *Egészségfejlesztés és szervezetfejlesztés. Egészséges szinterek fejlesztése*. JGYF Kiadó, Szeged.

Szigeti Lajos (2004, szerk.): *Egy más egymás*. JGYF Kiadó, Szeged.

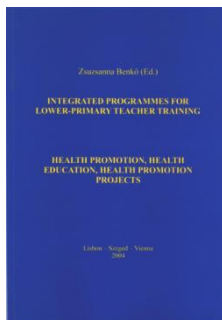

Benkő Zsuzsanna, dr. habil és Lippai László (2004): *Kisebbség-koordinátor képzési program. Tájékoztató*. Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék. Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar. SZTE JGYF Kiadó, Szeged.

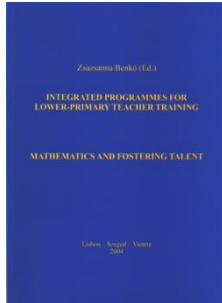
Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged. A sorozat kötetei:

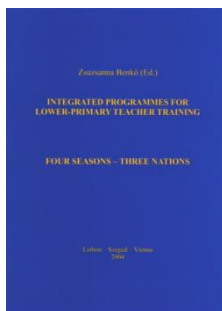
Tarkó, K. (2004., ed): Multicultural education. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged.

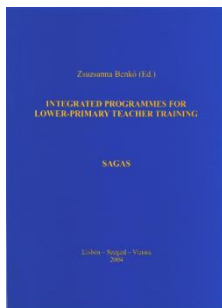
Tarkó, K. (2004., ed): Health promotion, health education, health promotion projects. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged.

Pintér, K. and Tarkó, K. (2004., ed): Mathematics and fostering talent. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged.

Szabó, K. (2004., ed): Four seasons – three nations. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged.

Tarkó, K. (2004., ed): Sagas. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged.

Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. Szeged. A sorozat fűzött formában összeállított önálló tananyagai:

Tarkó, K. (2004. Ed.): Folk music. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Szeged. (füzet + CD). Szerzők: Dombi Józsefné Kemény Erzsébet és Isabel Carneiro.

Tarkó, K. (2004., Ed.): Folk Dance. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Szeged. (füzet + CD). Szerzők: Felföldi László és Cristina Campos

Sárvári, T. und Grossmann,E. (2004., Eds.): Servus in Österreich. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Szeged. (könyv). Szerzők: Grossmann Erika, Sárvári Tünde és Renate Seebauer.

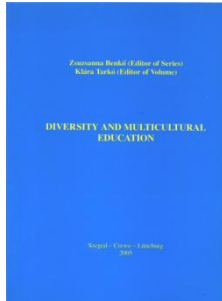
Tarkó, K. (2004., Ed.): Communication skills development. In. Benkő, Zs. (2004., Editor of Series): *Integrated programmes for lower-primary teacher training*. Szeged. (füzet). Szerzők: Lippai László Lajos és Rozgonyiné Molnár Emma.

Benkő, Zs. (2005., Editor of Series): CANDOR - Changing the attitude of teachers through normal and distance learning for open human relationships. JGYF Kiadó, Szeged. A sorozat kötetei:

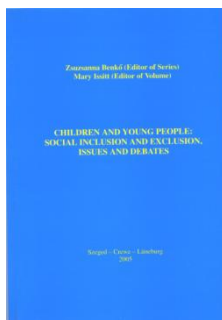

Paulus, P. and Petzel, T. (2005, Editors of Volume.): Health Promotion. In. Benkő, Zs. (2005., Editor of Series): CANDOR - Changing the attitude of teachers through normal and distance learning for open human relationships. JGYF Kiadó, Szeged.

Tarkó, K. (2005, Editor of Volume.): Diversity and Multicultural Education. In. Benkő, Zs. (2005., Editor of Series): CANDOR - Changing the attitude of teachers through normal and distance learning for open human relationships. JGYF Kiadó, Szeged

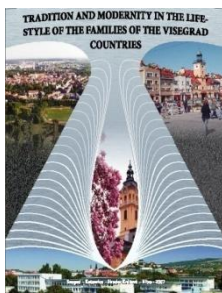
Issitt, M. (2005, Editor of Volume.): Children and young people: Social inclusion and exclusion, issues and debates. In. Benkő, Zs. (2005., Editor of Series): CANDOR - Changing the attitude of teachers through normal and distance learning for open human relationships. JGYF Kiadó, Szeged.

Tarkó Klára (2005, Szerk.): *Egészségfejlesztés a felsőoktatásban a Bologna folyamat tükrében. Nemzetközi konferencia előadásainak összefoglalója* (kétnyelvű kiadvány). JGYF Kiadó, Szeged. A konferencia szakmai bizottságának elnöke: Benkő Zsuzsanna

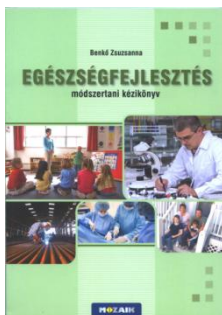
Benkő Zsuzsanna és Tarkó Klára (2005, szerk.): *Iskolai egészségfejlesztés. Szakmai és módszertani írások egészségterv készítéséhez.* JGYF Kiadó, Szeged.

Benkő, Zs. (2007, Ed.): *Tradition and Modernity in the life-style of the families of the Visegrád countries.* JGYF Kiadó, Szeged. 429 p.

Tarkó Klára és Barabás Katalin (2008, szerk.): *Egészségfejlesztés a tudományokban. Szemelvények a Szegedi Egészségfejlesztő Műhely hazai és nemzetközi tudományos munkáiból.* JGYF Kiadó, Szeged.

Benkő Zsuzsanna (2009): *Egészségfejlesztés.* Mozaik Kiadó, Szeged.

5. Rendezvények

5.1. Tudományos konferenciák

Az Intézet 2005-ben ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját. Ebből az alkalomból 2005. szeptember 22-23.-án *'Egészségfejlesztés a felsőoktatásban a Bologna folyamat tükrében'* címmel nemzetközi jubileumi konferencia került megrendezésre. Az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék és a Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottság Egészségfejlesztési Munkabizottsága által közösen megrendezett konferencián 61 magyar és 9 külföldi meghívott előadó szerepelt az egészségfejlesztéssel kapcsolatos területek (népegészségügy, oktatás-képzés, hálózatépítés, egészségfejlesztő projektmenedzsment, kisebbségtudományok, közösségek, rekreáció) új eredményeiről. A rendezvényt 2005. szeptember 23.-án városi egészségnap kísérte.

1999. június 23.-án alakult meg a Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottság Egészségfejlesztési Munkabizottsága, mely minden évben a Tudomány hete alkalmából felolvasóülést tart. 2003-ig négy rendezvényre került sor. 2003-tól az alábbi konferenciák megszervezésére vállalkozott az Intézet és a Munkabizottság:

- 2003. november 04. *„Egészségfejlesztés felsőfokon, az egészségfejlesztés a felső- és közoktatásban”* címmel, 5 előadó és 8 fős kerekasztal-beszélgetés
- 2005. november 10. A Magyar Tudomány Ünnepe. *„Az egészségfejlesztés helye a törvényalkotástól a hétköznapi tevékenységig”* címmel kerekasztal beszélgetés, 15 résztvevővel.
Vendég: Dr. Mikola István, Magyar Egészségügyi Társaság elnöke

- 2006. november 10. A Magyar Tudomány Ünnepe. *„Egészségfejlesztés a szociális gondoskodás és vallás tükrében”* című tudományos felolvasóülés, 6 előadó, 6 előadással
- 2007. november 9. *„Egészségfejlesztés a különböző színtereken és tevékenységekben”* nemzetközi tudományos felolvasóülés, 8 előadó, 7 előadással.
- 2008. november 5. A Magyar Tudomány Ünnepe. *„Divat és egészségfejlesztés”* tudományos felolvasóülés, 6 előadó, 6 előadással
- 2009. november 6. A Magyar Tudomány Ünnepe. *„Kisebbségek és egészségesélyük”*, tudományos felolvasóülés, 6 előadó, 6 előadással
- 2010. november 5. A Magyar Tudomány Ünnepe. *Egészségfejlesztés a közoktatásban és a pedagógusképzésben”*, tudományos felolvasóülés. Nyitó előadó: Dr. Mikola István, 8 előadó, 8 előadással
- 2011. november 10. A Magyar Tudomány Ünnepe. Az MTA SZAB Orvostudományi Szakbizottság Egészségfejlesztési Munkabizottsága, az SZTE JGYPK Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet és a Közéleti Kávéház közös szervezésében. *„Szeged város családjainak életmódja közép-európai összehasonlításban ”* címmel beszélgetés a kutatás magyarországi vezetőjével Dr. Benkő Zsuzsannával.
- 2012. november 22. A Magyar Tudomány Ünnepe. *„Az egészségfejlesztő szakember képzés a Rekreációs szervezés és egészségfejlesztés bachelor képzés elmúlt 5 évének tapasztalatai alapján”* címmel szakmai kerekasztal beszélgetés, 25 résztvevő.

A felolvasóületeket 2005 óta kíséri az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék által megalapított *Egészségfejlesztésért emlékplakett* ünnepélyes keretek között történő átadása. Az elismerést évente 2 olyan szakember kapja meg, aki sokat tett az egészségfejlesztés ügyének előmozdításáért és mindenben támogatta a Tanszék munkáját. 2005 óta 17 szakember részesült a megtiszteltetésben.

Legújabb kihívásként a Nemzetközi Szociológiai Társaság (International Sociological Association) Aktív Szabadidőeltöltés Kutatócsoportjának (RC13 Sociology of Leisure) megbízásából az Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet szervezi meg a kutatócsoport következő nemzetközi konferenciáját *Aktív szabadidő-eltöltés, egészség és jóllét* címmel, Holisztikus aktív szabadidő-eltöltés és egészség alcímmel. A konferencia szegeden kerül megrendezésre 2013. szeptember 18. – 20. között.

5.2. Belső továbbképzések

Az Intézet életében nem csak az fontos, hogy megmutassa önmagát a szakmai fórumokon, hanem az is, hogy munkatársai egységes szemléletet képviseljenek az oktató és a tudományos munka során. A közös gondolkodás hasznos és termékeny színterei az Intézet által megszervezett belső továbbképzések. Ezek célja minden esetben a nyugodt munkakörnyezet biztosítása a hatékony munkavégzés és csapatépítés érdekében. Az elmúlt tíz évet az alábbi belső továbbképzések kísérték:

- 2006. január 26-27. Mezőhegyes, Téma: Rekreációs szervezés és egészségfejlesztés BSc kompetenciák
- 2006. június 28-30. Zalakaros, Téma: Terepgyakorlat

- 2008. május 14-15. Szeged, „Önbecsülés” training (angol nyelven)
Prof. Marjaana Soininen és Prof. Reino Koskinen, University of
Turku, Finnország
- 2009. június 9-10. Mezőhegyes. Téma: Egészségfejlesztés tanár
Master kompetenciák
- 2010. május 26-27. Gyálarét. Téma: Az intézeti munka
hatékonyságának növelése

5.3. Hallgatói konferenciák

Az oktatói kompetenciák fejlesztése mellett kiemelt hangsúlyt fektet az Intézet a hallgatókra irányuló tehetséggondozás ügyének és műhelymunkák sorozatával támogatja a hallgatók *Tudományos Diákköri* tevékenységét. 2002-ben 1, 2004-ben 2 hallgató nyújtott be pályamunkát, amelyek közül 1-1 az országos tudományos diákköri konferenciára is alkalmasnak bizonyult. A 2002-ben benyújtott pályamunka továbbá szakmai folyóiratban is megjelent (Seres Katalin és Tarkó Klára (2004): Kudarc nélkül az iskolában. *Fejlesztő Pedagógia*. 3. sz.). 2006-ban már 4 hallgató pályázott 3 pályamunkával, amelyek közül 1 jutott tovább a 2007. évi országos fordulóra, ahol a dolgozat szóbeli dicséretben részesült. 2007-ben 2 pályamunka érkezett be, 4 hallgatótól, ebből egyet javasolt az Intézet országos döntőre. 2008-ban 2 benyújtott pályamunkából mindkét dolgozatot javasolta az Intézet országos döntőre. 2011-ben 5 hallgató nyújtott be tudományos diákköri dolgozatot, közülük az egyik hallgató továbbjutott a XXX. Országos Diákköri Konferenciára, és ott első helyezést ért el. 2012-ben 10 bemutatott pályamunka közül 3 jutott tovább

a 2013 tavaszán megrendezésre kerülő Országos Tudományos Diákköri Konferenciára.

5.4. Ünnepek

Az Intézetben belüli közösségépítés nem csak szakmai fórumok keretében zajlik, hanem kötetlen, ünnepélyes alkalmakkor is. Az Intézet munkatársai minden évben együtt is megünnepelik a Karácsonyt és az Új évet, színes ünnepi műsorral kedveskedve egymásnak, valamint a Pedagógus Nap is fontos esemény. Ha valakinek az életében fontos dolog történik, például házasság, gyermek születése, a kicsi, de összetartó közösség jelen van azok megünnepelésekor.

6. A jelen

A bevezetőben már szó esett arról, hogy a megalakulásakor még Tanszék 2007. október 1.-el Intézetté vált. Ez a változás az Intézetben belüli strukturális változásokat is elindította. 2008-ban 3 szakcsoport alakult, majd 2013. február 1.-el egy racionalizációs folyamatot követően ez kettőre változott. Az Intézet jelenlegi struktúráját az alábbiakban mutatjuk be.

Az Intézet vezetője Dr. Habil. Benkő Zsuzsanna, intézetvezető főiskolai docens, szociológus, tanár. Az általános intézetvezető helyettes és az Egészségszociológia szakcsoport vezetője Dr. Tarkó Klára, szociológus, tanár. A fenti két szakemberen kívül az egészségszociológia szakcsoport tagjai még Dr. Nagy Edit, egyetemi docens, filozófiatörténész, tanár és Pálmai Judit, főiskolai tanársegéd, szociológus. Valamint a szakcsoport munkájában vesz részt Mátó Veronika, főiskolai tanársegéd, tanár,

pedagógia előadó. Az Egészségpszichológia szakcsoport vezetője Dr. Lippai László, főiskolai docens, szakvizsgázott pszichológus. A szakcsoport tagjai: Bencze Erika, szakpszichológus, és Kis Bernadett, főiskolai tanársegéd, tanár, pszichológus. Az Intézet oktató és kutató munkáját szakmai tanácsaival segíti Dr. Erdei Katalin, klinikai szakpszichológus. Az intézeti munkatárs feladatkörét Galacné Kaló Tímea látja el.

Az Intézet folyamatosan törekszik a fejlődésre és fejlesztésre, mind humán erőforrás, mind infrastrukturális értelemben. Az elmúlt évek történéseit tekintve csak az alábbi mondattal zárulhatnak a tanulmány sorai:

Folytatása következik!

Irodalom

- Benkő Zsuzsanna és Erdei Katalin (2003): *Egészségfejlesztés felsőfokon*. JGYF Kiadó, Szeged
- Benkő Zsuzsanna, dr. habil és Lippai László (2004): *Kisebbség-koordinátor képzési program. Tájékoztató*. Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék. Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar. SZTE JGYF Kiadó, Szeged.
- Benkő, Zs. (2007, Ed.): *Tradition and Modernity in the life-style of the families of the Visegrád countries*. JGYF Kiadó, Szeged. 429 p.
- Benkő Zsuzsanna (2012): Egészségfejlesztő kisebbségkoordinátorok, romológusok és más kisebbségtudományi szakemberek – felsőoktatási képzési paletta. *Népegészségügy*, 90. évf. 4. sz. 269. – 277.
- Lippai László, Benkő Zsuzsanna, Erdei Katalin és Tarkó Klára (2007): Társadalmi esélyegyenlőség az iskolákban: a kisebbségtudományokban jártas pedagógus. In. Szretykó György (2007, szerk.): *A szegénység, az egészség és a társadalmi kirekesztettség. A roncs társadalom szociológiai és társadalomgazdaságtani dimenziói*. Comenius Kft. Pécs. 440-480.
- Setényi János (2001): Globalizációs és európai trendek és a magyar közoktatás. *Országos Közoktatási Intézet*. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=konf2001-Setenyi>
- Tarkó Klára, Dr. és Benkő Zsuzsanna, Dr. (2005): A magyar tanítóképzés megújítása – tananyagfejlesztés a Szegedi Tudományegyetemen. *Új Pedagógiai Szemle*. 07. 08. 33. – 44.

Jogszabályok jegyzéke

Magyar Közlöny, 131. sz. 2012. október. 4. 22321. o.

Oktatási Közlöny, L. évf. 31. sz. 2006. december. 6. 3179. o. / 11., 3180.
o./ 42.

1993. LXXX. Kormányrendelet a Felsőoktatásról.
<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=9022>